

Jaaroverzicht antisemitisme in Nederland 1997

Samengesteld door CIDI

Inhoudsopgave

[INLEIDING](#)

[A. INCIDENTEN EN VERSCHIJNINGSVORMEN](#)

- 1. [Schelden en brieven](#)
- 2. [Brochures en pamfletten](#)
- 3. [Bekladding/ hakenkruizen/ stickers](#)
- 4. [Tentoonstellingen en monumenten](#)
- 5. [Georganiseerd extreem-rechts](#)
- 6. [Sport](#)
- 7. [Oorlogstegoeden](#)
- 8. [Religie](#)
- 9. [Media](#)

[B. BESTRIJDING](#)

- 1. [Projecten en wetgeving](#)
- 2. [Rechtszaken](#)

[C. BEOORDELING](#)

OVERZICHT ANTISEMITISCHE INCIDENTEN IN NEDERLAND 1997

Samengesteld door het Centrum Informatie en Documentatie Israël

Op verzoek van het *Institute for Jewish Policy Research* in Londen en het *Tel Aviv University Project for the Study of Antisemitism*, die jaarlijks een wereldwijd overzicht van antisemitische incidenten bijhouden, stelt CIDI ieder jaar een overzicht van antisemitische incidenten in Nederland samen. Het gaat daarbij om incidenten die bij CIDI gemeld worden of via stedelijke meldpunten worden doorgegeven. Het overzicht geeft ook informatie over andere vormen van racisme voor zover die van betekenis is voor het algemeen leefklimaat in ons land en over het voorkomen van en de strijd tegen racisme, vreemdelingenhaat en antisemitisme. De opsomming kan gezien worden als een indicatie van het

aantal uitingen van antisemitisme, maar mag geenszins compleet genoemd worden.

CIDI concludeert dat het aantal gemelde incidenten in 1997 in vergelijking met 1996 is gestegen. Een eenvoudige verklaring is niet te geven. Mogelijk is er er een samenhang met de stagnatie in het vredesproces in het Midden-Oosten. In 1996 was het aantal bovendien lager dan gebruikelijk.

De incidenten variëren van het uitdelen van antisemitische pamfletten met teksten als "White power unite...Dood aan alle vieze zwarte negers, Turken, Marokkanen en joden" tot antisemitische voorvallen op de werkvloer.

Het toegenomen aantal meldingen van antisemitische incidenten in Nederland vormt wereldwijd gezien geen uitzondering. Volgens het in april 1998 verschenen rapport van Tel Aviv University is het aantal incidenten wereldwijd in vergelijking met 1996 toegenomen. Overigens is dat niet het geval wanneer de aantallen met 1994 worden vergeleken. De wereldwijde verspreiding van extreem antisemitische en racistische propaganda op het internet in 1997 is dramatisch toegenomen.

De indeling van dit overzicht is als volgt. Het bestaat uit drie hoofdstukken: (A) Incidenten en verschijningsvormen, (B) Bestrijding en (C) Beoordeling. Het eerste hoofdstuk is weer onderverdeeld in paragrafen die soorten incidenten en verschijningsvormen weergeven.

A. INCIDENTEN EN VERSCHIJNINGSVORMEN

1. Schelden en brieven

Een reisbureau in Amsterdam, dat vooral reizen organiseert naar Israel, ontvangt over de fax antisemitische teksten en symbolen: een Davidster met daarin een hakenkruis en de tekst 'Nazie's van het Midden-Oosten' en kopieën van krantenknipsels met antisemitische onderschriften.

Een Joodse geldinzamelingsinstelling voor Israel te Amsterdam die regelmatig advertenties plaatst in dagbladen krijgt een aantal van die advertenties toegestuurd, beklad met antisemitische opmerkingen. De *internet site* van deze organisatie wordt eenmaal bevuild met antisemitische opmerkingen over Joden en gaskamers.

Het *Nieuw Israelietisch Weekblad* ontvangt per fax pagina's antisemitische teksten in het Engels. Enkele regels: 'Jews have been treated with silk gloves. Without Auschwitz, there would be no Israel' en 'By Nathan Goldmann, the Founder of Israel as quoted from Paris Match, December 29, 1979. The

Holocaust has given Israel a tremendous psychological advantage over the Gentile world, particularly America and Germany. By exploiting the guilt complex instilled in non-Jews, they have obtained: over 65 billion dollar in aid from Germany'.

Een inwoner in Utrecht ontvangt per post een anonieme brief. De brief bevat een afbeelding van Adolf Hitler. Op de achterzijde staat een met de hand geschreven Duitse tekst: 'Ich bin im Ort das grosste schwein - und last mich nur mit - schwarzen dreck-lumpen ein. Hier heeft u een foto van de rechtvaardige staatsman Adolf Hitler'.

Een Joodse inwoner van Almere heeft voortdurend last van antisemitische bejegeningen en intimidatie. Op zijn antwoordapparaat staat bv. "Wij hebben *Mein Kampf* voor je klaarliggen". In zijn familie behoort iemand tot extreem-rechts. Hij doet aangifte.

Het CIDI ontvangt drie antisemitische brieven, waaronder een brief tegen het ritueel slachten. De anonieme schrijver noemt dat "misdadig racistisch onmenselijk barbaars dieroffer" en verder schrijft hij: "Doordat de Joods Nederlandse gemeenschap in 1948 een heren-accord uit de jaren twintig schonden, zit Nederland anno 1997 opgescheept met een verkeerde wetgeving wat betreft de vleeskeuringswet". Tot slot schrijft hij dat er in Nederland sprake is van een "Islam-Islaam dictatuur". De brief verzendt hij ook aan de VVD.

De tweede antisemitische brief die CIDI ontvangt bevat antisemitische pornografie. De afzender zendt al jaren dergelijke pornografie naar CIDI en diverse Joodse instanties. De derde brief is een onduidelijke religieus geïnspireerde tekst over de fax.

Een niet-Joodse vrouw die een column verzorgt in het maandblad *Gezondheidsnieuws* ontvangt een anonieme antisemitische brief, waarin de afzender het heeft over Joden als 'stuk vuil' en 'Jodentuig'. De column gaat over de werkzaamheden die het gezin enkele weken per jaar in Israel verricht en de zelfmoordaanslagen aldaar.

Het meldpunt antidiscriminatie Amsterdam meldt de hierna volgende antisemitische incidenten.

Een eigenaar van een krantenkiosk in Amsterdam (Waterlooplein) scheldt een vrouwelijke Israelische klant uit voor "vieze vuile rot Joden, rot op naar je eigen land". Tevens bespuugt hij haar. De vrouw doet geen aangifte; meldt het incident wel bij het meldpunt discriminatiezaken.

Op een kantoor in Amsterdam wordt een Joodse werknemer voortdurend getreiterd. Er wordt onder andere gezegd: "Die Surinaamse Joden hebben zich

ook schuldig gemaakt aan slavernij". Na overleg met personeelszaken biedt de dader excuus aan.

Een Joodse vrouw heeft last van haar burens. Zij roepen: "Vuile Jodin, Joodse hoer" en bespugen haar. Op een avond wordt zij geslagen. Ze vermoedt dat het de burens zijn. Zij heeft aangifte gedaan. Door bemiddeling van het meldpunt discriminatiezaken Amsterdam wordt uit een speciaal fonds schadevergoeding toegekend omdat ze blijvend letsel overhoudt.

Een muzikale Joodse familie heeft last van haar burens. Als zij muziek maken worden ze uitgescholden voor "vuile Joden, vuile Farizeeën". Na overleg met de woningbouwvereniging, die met uitzetting dreigt, binden de burens in en houden op met treiteren.

Een oudere Joodse vrouw ontvangt op haar antwoordapparaat de boodschap: "Vuile Jood, Hitler is er nog een paar vergeten". Zij krijgt ook een anonieme brief met hakenkruizen.

Een Amerikaans-Joodse vrouw vergadert veel met andere bewoners van het gebouw waar zij woont. De huisbaas is daar ook bij aanwezig. Hij maakt voortdurend antisemitische opmerkingen, zoals: "Joden hebben veel geld". Zij spreekt hem daarop aan. Uiteindelijk krijgt ze een betere huurovereenkomst.

Het meldpunt ontvangt op één dag twee anonieme telefoontjes met de volgende teksten: "Die vuile rot-Jood, Van Thijn" en "Ik ben blij dat die vuile rot-Jood Van Thijn van het toneel verdwenen is (...)"

Een vrouw uit Amstelveen meldt problemen met een vrouwelijke collega. In eerste instantie lijken gesprekken met het management te helpen. Na enkele maanden vervalt de collega weer in haar oude gewoonte. Zij spreekt over haar Joodse collega als 'kutjodin' en 'die kutjodin moet maar eens ophouden met haar kutjodenstreken'. Na een forse escalatie plaatst het bedrijf de collega uiteindelijk over.

Een Joodse werknemer van KPN Telecom meldt dat hij voortdurend door een collega op het werk wordt lastig gevallen. De opmerkingen zijn o.a. neus, gierige Jood. De Joodse werknemer heeft zijn afdeling verlaten na de opmerking "vuile gierige rot Jood". Helaas heeft het bedrijf onvoldoende ingespeeld op de problemen waardoor de gedupeerde werknemer in de WAO dreigt te raken.

Het meldpunt discriminatie Tilburg meldt dat een Joodse medewerker die al 15 jaar bij een instelling in de zorgsector werkt, al jarenlang gepest wordt met opmerkingen als "zij hebben er één vergeten", "ben onderhand die Joodse streken beu" en "het zijn altijd die Joden weer". Daarnaast worden er sissgeluiden gemaakt als het slachtoffer langs komt. Het management zegt dat de betreffende werknemer, die al 15 jaar in dienst is, er mee moet leren leven. Het slachtoffer

heeft wel melding gemaakt van de affaire maar wil niet dat van officiële zijde stappen gezet worden.

Het CIDI eist het ontslag van de coördinator van het meldpunt discriminatie Delft. De coördinator had tijdens een gesprek met een kennis gezegd dat de pas benoemde Joodse directeur van het meldpunt discriminatie in Amsterdam de functie - waarvoor hij zelf gepasseerd was - te danken had aan de "Joodse lobby".

Hoewel zijn bestuur de uitspraken van de coördinator "volstrekt ontoelaatbaar" acht, wordt hij niet ontslagen. Wel eist het bestuur dat hij zijn excuses aanbiedt aan het CIDI en aan de Joodse gemeenschap in de plaats waar hij werkt en zijn relatie met de Joodse gemeenschap aldaar herstelt. Hij moet verder een communicatiecursus volgen. CIDI legt zich bij de uitspraak neer.

Ook de klachtencommissie van de vereniging van antidiscriminatiebureau's acht de uitlatingen "antisemitisch van aard".

2. Brochures en pamfletten

Een jongen deelt op een WIZO-bazaar (Women International Zionist Organization) in Groningen een in het Engels geschreven antisemitisch pamflet uit. Volgens het pamflet is de "Talmud a very old and hateful book and nothing ever was changed or omitted or corrected. Judaismus is a very bad sick, very sick and perverted religion. Read on and you will find this out by yourself".

De bazaar was beveiligd, maar de beveiliging bemerkte de jongen niet. Eén van de vrijwilligsters zag wat er gebeurde. Toen zij de jongen achterna wilde was hij al weg. Er is aangifte gedaan.

F.G. Meulemans uit Amsterdam stuurt pamfletten rond waarin hij een wereldwijde complottheorie ontvouwt, waarin Joden de hoofdverantwoordelijken zijn voor allerlei misstanden. De tekst is chaotisch en zeer kwetsend voor Joden. Meulemans stuurt al jaren lang antisemitische brieven en pamfletten rond.

In Rotterdam worden pamfletten uitgedeeld met de volgende tekst: "!!White power unite!! Rechts verenigt u op de 31e december 1997 in de Energiehal. Nederland is vol en voller kan absoluut niet!!!! Dood aan alle vieze zwarte negers, Turken, Marokkanen en joden. Ze hebben in de 2e wereld oorlog hun werk niet grondig gedaan. Ze vreten ons geld op, maken misbruik van onze voorzieningen en huizen, stelen en moorden. Nu is het tijd om op te staan en je te verenigen. Weg met het uitschot, kakkerlakken laat je ook niet in je huis toe!!..." Het lijkt een provocatie om aandacht te geven aan een bijeenkomst die geen doorgang vindt.

Het meldpunt discriminatie Maastricht ontvangt per post racistische en antisemitische pamfletten, waaronder een aanmeldingsformulier voor de neo-

nazistische organisatie NSDAP/AO en verder pamfletten met ondermeer een afbeelding van het embleem van white power, nazi-symbolen en in een embleem de tekst 'How the Jews invented Hollywood'.

De voorzitter van een herdenkingscomité in Breda kreeg de laatste twee maanden van 1997 extreemrechtse blaadjes. Een oudere Belgische man kwam de blaadjes persoonlijk bij hem afgeven. Daaronder pamfletten van de Belgische Holocaustontkenner Siegfried Verbeke, die in Nederland al verschillende malen veroordeeld is wegens het ontkennen van de Holocaust (zie ook onder rechtspraak). Er is aangifte gedaan. De politie stelt een onderzoek in.

In Alphen aan den Rijn en Woubrugge worden pamfletten aangetroffen met het portret van Rudolf Hess en een verwijzing naar zijn tiende sterfdag. Omdat er geen sprake is van persoonsverheerlijking of belediging van bevolkingsgroepen of personen zijn de pamfletten volgens de politie niet strafbaar.

3. Bekladding/hakenkruizen/stickers

Zoals elk jaar komen meldingen binnen van bekladdingen met hakenkruizen. Soms alleen met hakenkruizen, soms met Davidsterren erbij en/of met teksten. Het lijkt alsof er meer meldingen zijn dan andere jaren. Een aantal meldingen is ernstig.

Kleine gemeenten in de regio Krimpenerwaard worden in februari geteisterd door racistische leuzen. In de wijk Duindorp in Den Haag treft men op één dag 36 hakenkruizen aan en driemaal de tekst 'White Power'; ook op het oorlogsmonument in deze buurt zijn racistische leuzen geklad. Op een kas in het Maasland staan 55 hakenkruizen.

De synagoge in Middelburg wordt beklad met een hakenkruis; een moskee in Leiden met een hakenkruis en de tekst 'Joden niet goed'.

Het Joods Historisch Museum maakt in 1997 veel reclame met o.a. posters, die overal zijn aangeplakt. Eén van posters bij een bushalte wordt beklad met hakenkruizen en een tekening van Hitler; tevens de tekst 'niet voor Joden'.

De politie in Gorinchem arresteert een 15-jarige jongen wegens het aanbrengen en verspreiden van racistische leuzen. Bij hem thuis worden twee neo-nazistische vlaggen en propaganda aangetroffen. De jongen maakt deel uit van een groep jongeren die al maanden lang in de buurt vernielingen had aangericht. Hij is ook verantwoordelijk voor het zenden van discriminerende pamfletten naar een Turks jongerenhuis, o.a. van het Jongeren Front Nederland.

Van het meldpunt discriminatie Rotterdam komen twee meldingen van stickers. Eén sticker met de tekst 'Bevrijdt Europa van de Joden' was geplakt in een winkelcentrum in Spijkenisse. In het verleden zijn al vaker over deze sticker

meldingen ontvangen. De sticker is van de neo-nazistische organisatie NDSAP-AO.

4. Tentoonstellingen en monumenten

De weduwe van Rost van Tonningen wil nazi-objecten tentoonstellen in haar woning in Velp. De justitiële autoriteiten en de burgemeester van Velp zeggen te zullen ingrijpen als Rost van Tonningen publiekelijk een tentoonstelling begint. Uit het huis van deze weduwe van NSB-leider Van Tonningen is al meermalen (neo)nazi-propaganda in beslag genomen, zoals de *Auschwitzlüge* waarin de nazi Thies Christophersen de Holocaust ontkent. De inmiddels overleden Christophersen was een goede vriend van haar. Zij onderhoudt nog steeds nationale en internationale contacten met (neo-)nazi's en hun organisaties.

De opening van een museum van een antisemitische arts gaat niet door. De arts, Moerman, die bekendheid verwierf door een (omstreden) kankertherapie, had bedongen dat na zijn overlijden (1988) zijn huis en praktijkruimte nog 25 jaar onaangetast zouden blijven en dat er een museum voor hem zou komen. In 1987 had het gemeentebestuur van zijn woonplaats Vlaardingen het eerste recht van koop gekregen.

Moerman was een virulent antisemiet en racist. Volgens hem zijn "Joden, die geïnspireerd zijn door de duivel een kankergezwel". In 1956 legde hij zijn opvattingen vast in zijn boek *De wedergeboorte van het Christendom*. In een interview in 1988 met *Hervormd Nederland* nam hij van zijn standpunten geen afstand.

Op aandrang van CIDI wordt de opening van het museum een half jaar uitgesteld en het gemeentebestuur zal - indien het museum er alsnog komt - nu volop aandacht besteden aan zijn abjecte denkbeelden.

De bekladding van het oorlogsmonument in Vught - voor de tweede maal in drie jaar - krijgt landelijke bekendheid. In de nacht van 4 op 5 mei wordt dit oorlogsmonument beklad met 8 hakenkruizen, een omgekeerd grootkruis en de onafgemaakte tekst 'Joi. K.K.K.' De Israelische ambassadeur in Nederland bezoekt de dag daarop het monument, ter gelegenheid waarvan B&W in Vught een bijeenkomst organiseerden. De daders van twee jaar geleden zijn nooit achterhaald. Ook nu tast de politie in het duister.

Het Auschwitzmonument in Amsterdam wordt voor de tweede maal vernield. De letters van de woorden 'Nooit meer Auschwitz' zijn zodanig beschadigd dat de tekst niet meer te lezen is. De politie denkt vooralsnog aan vandalisme. Hetzelfde monument werd ook al in 1992 vernield. Toen door de glaszetter zelf. Het is nooit helemaal duidelijk geworden waarom hij dat gedaan heeft. Hoogstwaarschijnlijk waren het toen geen antisemitische motieven.

5. Georganiseerd extreem-rechts

Inleiding

De extreem-rechtse partijen verliezen bij de gemeenteraadsverkiezingen van maart 1998 vrijwel al hun zetels. In Rotterdam behoudt de CD 1 zetel en in Utrecht gaat er één zetel naar het Nederlands Blok. De Centrumdemocraten doen in 25 gemeenten mee aan de gemeenteraadsverkiezingen. In 1994 deed de CD in 45 gemeenten mee en haalde toen 77 zetels. Deze zetels werden niet allemaal bezet; bovendien verloor in die periode de CD ook zetels doordat leden overstapten naar andere partijen of een eigen fractie oprichtten.

Hoewel de politieke kracht van extreem-rechts verwaarloosbaar is, doen verschillende leden van de partijen ook in 1977 van zich spreken. Nog steeds zijn het vooral de buitenlanders die het moeten ontgelden. Sporadisch worden er antisemitische uitlatingen gedaan. Omdat extreem-rechts het nazi-gedachtegoed wil uitdragen, is een aantal zaken hieronder toch opgenomen.

Verontrustend is het gebruik van internet door extreem-rechtse groeperingen in het buitenland. In Nederland zijn racistische uitlatingen weliswaar verboden, maar zolang dat in andere landen niet ook het geval is, valt er moeilijk tegen buitenlandse *sites*, waarop buitenlandse racisten hun 'materiaal' aanbieden, op te treden.

Eén van de personen uit deze hoek die geen blad voor de mond neemt, is Constant Kusters. CIDI zet een aantal strafzaken tegen hem in gang.

Nieuwe partij

Nederland krijgt er in 1997 een nieuwe extreemrechtse partij bij: de Volksnationalisten Nederland (VNN). De partij is een afsplitsing van CP'86 en heeft als motto 'Eén volk, één vaderland'. De partij streeft naar een hereniging van Nederland en Vlaanderen. Voorzitter is W. Beaux (voormalig lid van CP'86); secretaris is M. de Boer. Vermoedelijk is de oprichting een gevolg van de scheuring die vorig jaar binnen CP'86 ontstond. De VNN kreeg voor het eerst 'bekendheid' toen in oktober twintig leden een tentenkamp binnendrongen van uitgeprocedeerde asielzoekers. Ze riepen leuzen als "illegaal einde verhaal" en spijkerden pamfletten tegen bomen met teksten dat illegalen Nederland moeten verlaten.

Incidenten

Vijftien leden van de Volksnationalisten Nederland (VNN) in Nederland, onder wie voorzitter Beaux en secretaris De Boer zijn aanwezig bij een forum over extreem-rechts en de verkiezingen. De avond was georganiseerd door B'nai B'rith en CIDI en was de laatste bijeenkomst in het kader van een training tegen

antisemitisme. Het forum was openbaar en was ook openbaar aangekondigd middels advertenties in het *Nieuw Israelietisch Weekblad* en op posters, die in Joodse winkels in Amsterdam-Zuid en Buitenveldert hingen. De politie was op de hoogte van de bijeenkomst en was de hele avond in de zaal aanwezig. Het hotel waar het forum plaatsvond ontving kort voor aanvang een bommelding. In het forum hadden o.m. de burgemeester van Zwolle, E. Schuyer (lid Eerste Kamer voor D66) en P. Rehwinkel (lid Tweede Kamer voor PvdA) en een wetenschappelijk onderzoeker naar extreem-rechts zitting.

De bijeenkomst verloopt uiteindelijk rustig. De aanwezige leden van extreem-rechts stelden wel uitvoerig vragen, maar bleven binnen het wettelijk toelaatbare.

Kristallnachtherdenking

Ook dit jaar is de belangrijkste gebeurtenis met betrekking tot extreemrechts hun herdenking van de mislukte staatsgreep van Hitler op 9 november 1923, die samenvalt met de herdenking van de Kristallnacht van 9 op 10 november 1938.

De 'herdenking' verloopt op dezelfde wijze als vorig jaar, nl. met een besloten bijeenkomst, maar wel in aanwezigheid van journalisten. Hun wordt ook niets in de weg gelegd om foto's te nemen en deze in de landelijke pers te publiceren. De politie is op de hoogte van de bijeenkomst maar grijpt niet in omdat het om een besloten bijeenkomst zou gaan en de orde niet wordt verstoord. De politie heeft als richtlijn slechts de openbare orde te handhaven.

De neo-nazi's huurden de zaal van een gereformeerd kerkgenootschap onder het voorwendsel dat het een bijeenkomst betreft van oud-strijders uit Joegoslavië. Vrijwel de gehele Nederlandse neo-nazi-top is aanwezig: de gemeenteraadsleden voor CP'86 uit Rotterdam, J. Teijn en M. Freling, de leider van de Nederlandse Volksunie Joop Glimmerveen, Constant Kusters uit Arnhem en Eite Homan uit Groningen. Ook enkele Duitse leiders van neo-nazistische groeperingen zijn aanwezig: zoals K. Dalek en M. Thiel. De aanwezigen onderbreken de toespraken van onder meer Glimmerveen en Kusters regelmatig met Sieg Heil-geroep. Ook brengen de bezoekers meermalen de Hitlergroet; een aantal draagt armbanden met een hakenkruis. (Zie voor Glimmerveen ook onder rechtspraak).

CIDI verzoekt de vaste Kamercommissies voor Justitie en Binnenlandse Zaken de zaak te onderzoeken. Bij de Officier van Justitie te Rotterdam doet CIDI aangifte.

Leden van de Tweede Kamer stellen op 11 november vragen aan de minister van Justitie. Deze antwoordt op 8 december, dat het Openbaar Ministerie in Rotterdam opdracht heeft gekregen een onderzoek in te stellen naar mogelijk strafbare feiten tijdens deze bijeenkomst en naar de status van uitingen gedaan tijdens een besloten bijeenkomst. Ook al zou er sprake zijn van een besloten

bijeenkomst, dan betekent dat nog niet dat deze niet in het openbaar zijn gedaan. Utlatingen gedaan tijdens een besloten bijeenkomst en waarover wordt gepubliceerd in de media, kunnen, afhankelijk van de feitelijke omstandigheden, als utlatingen in het openbaar gedaan worden beschouwd, aldus de minister.

Rudolf Hess

In Denemarken zijn bij de herdenking van de sterfdag van Hess (17 augustus 1987 in een gevangenis in Berlijn) de Nederlandse neo-nazi's S. Mordaunt van CP'86 en M. Freling, lid van de gemeenteraad Rotterdam voor CP'86, aanwezig. Freling noemt Hess "de grootste man in de geschiedenis". Mordaunt waarschuwt dat "negers zullen proberen ons te vernietigen".

Het Openbaar Ministerie wacht stappen van de Deense autoriteit af alvorens stappen tegen genoemde personen te ondernemen. Zij kunnen in Nederland worden veroordeeld indien dergelijke utlatingen ook strafbaar zijn in het land waar ze worden gedaan. Dat zijn ze waarschijnlijk niet in Denemarken.

Kusters

Constant Kusters is al jarenlang actief binnen extreem-rechts. In 1994 was hij lijsttrekker voor CP'86 bij de gemeenteraadsverkiezingen in Arnhem. Sindsdien is hij diverse malen veroordeeld, maar heeft nog geen gevangenisstraf uitgezeten. De reclassering in de stad Arnhem heeft moeite hem voor de diverse opgelegde taakstraffen geplatst te krijgen. Als de alternatieve straffen niet ten uitvoer gelegd kunnen worden, gaat hij alsnog de cel in.

CIDI heeft twee zaken tegen hem lopen. De aanklacht tegen het blad *JFN'94-nieuws*, waarvan Kusters de hoofdredacteur is. Aanleiding voor de klacht waren antisemitische utlatingen in het augustus- en decembernummer 1995. Wijlen premier Rabin werd in het decembernummer "Jodenzwijn" genoemd en in het augustusnummer viel onder meer te lezen "Alle nationalistische partijen in Nederland en de rest van Europa zullen allemaal geïnfecteerd worden door de invloed van de Joden".

De tweede klacht betreft een interview dat Kusters had in het dagblad *Trouw* (15 november 1997), waarin hij zich discriminerend uitliet.

Beide zaken lopen nog. Omdat de eerste zaak al loopt van januari 1996 en nog steeds niet is afgehandeld zijn in 1997 in de Tweede Kamer vragen gesteld. In haar antwoord (augustus 1997) zegt de minister dat de klacht "onvoldoende voortvarend afgewikkeld" is. Kusters krijgt in maart 1998 60 uur dienstverlening opgelegd (Zie verder onder rechtspraak).

CP'86

CP'86 blijkt opnieuw de meest radicale partij te zijn. Uit een onderzoek gedaan door het Willem Pompe Instituut voor Strafwetenschappen van de Universiteit Utrecht werft CP'86 zijn aanhang veelal onder jongeren die houseparty's bezoeken. Regelmatig worden leden van CP'86 op de feesten gesignaleerd. De harde kern hult zich in bomberjacks met Nederlandse vlaggetjes op de mouw, schreeuwt leuzen als "white power" en brengt de Hitlergroet.

In oktober bevestigt de Hoge Raad de veroordeling uit 1995 door de Amsterdamse rechtbank van de top van CP'86 - waaronder Ton Mudde, Martijn Freling, Stewart Mordaunt - wegens deelname aan een criminele organisatie. De Raad stelt dat het hoofdbestuur van de partij zich gedraagt als een criminele organisatie, met het plegen van misdrijven als oogmerk. Die misdrijven bestaan uit het aanzetten tot vreemdelingenhaat en discriminatie van etnische minderheden. CP'86 legt zich niet neer bij de veroordeling en zegt bij monde van M. Freling naar het Europees Hof te stappen. Zie verder onder racismebestrijding.

Uit het partijblad van CP'86 blijkt dat de partij in België een afdeling gaat oprichten. Er komt een andere structuur, waarbij de partij opgedeeld wordt in gewesten. Vlaanderen is het zesde gewest.

De partij mag vanaf november 1997 haar fractiekamer in het stadhuis van Rotterdam drie maanden niet gebruiken.

Revisionisme

Veel revisionistische meldingen zijn er niet geweest. Noch bij CIDI, noch bij de meldpunten discriminatie. De enige melding kwam van een journaliste bij dagblad *De Telegraaf*, die het boekje *Joodse verliezen en vermisten tijdens W.O.II*, uitgegeven door Vrij Historisch Onderzoek (VHO) van Siegfried Verbeke had ontvangen.

Mein Kampf

Regelmatig worden meldingen gedaan van het te koop liggen van *Mein Kampf* bij antiquariaten, boekenbeurzen of boekwinkels. Hierover stellen Kamerleden vragen. Zij stellen, dat het boek betrekkelijk eenvoudig verkrijgbaar is en dat naar schatting de helft van de kopers uit extreem-rechtse hoek komt. De minister van Justitie zegt in haar antwoord dat *Mein Kampf* in principe niet verkocht mag worden. De politie dient proces-verbaal op te maken indien dat toch gebeurt. Een wetenschappelijke uitgave acht zij niet strafbaar, indien de uitgever zich bijvoorbeeld in een voorwoord distantieert van de inhoud.

6. Sport

Het jaarverslag van het Centraal Informatiepunt Voetbalvandalisme meldt merkwaardig genoeg geen antisemitische incidenten. De woordvoerder van het CIV zegt echter tegenover CIDI dat dat niet wil zeggen dat er ook geen antisemitische incidenten hebben plaatsgevonden. In stadions wordt nog steeds Joden, Joden, Superjoden, e.d. geroepen. Ook worden er antisemitische tegenleuzen geroepen.

Dit wordt echter niet meer als discriminerend beschouwd.

Verder zijn er aanhoudingen en veroordelingen (geldboets, stadionverboden) geweest op grond van het anti-discriminatieartikel 137 WvS. De aanhoudingen worden echter niet uitgesplitst naar soort. Volgens het CIV is 90% antisemitisch van aard, zoals het brengen van de Hitlergroet en het uiten van antisemitische opmerkingen.

Ook in het Jaaroverzicht 1997 *Sport en Allochtonen* dat is samengesteld uit krantenartikelen is nauwelijks iets te vinden over antisemitisme in de sport.

7. Oorlogstegoeden

CIDI zelf ontvangt in 1997 één anonieme antisemitische brief over dit onderwerp. De brief eindigt met 'In aansluiting op het bovenstaande wil ik nog wel kwijt, dat de antisemitische gevoelens bij veel Nederlanders in die tijd misschien ook niet uit de lucht zijn gevallen.....'. In januari 1998 ontvangen CIDI, Joods Maatschappelijk Werk en een Joods reisbureau in Amsterdam een antisemitische strip waarin de CIDI-directeur belachelijk wordt gemaakt in verband met zijn activiteiten in het kader van de oorlogsclaims.

8. Religie

In Kootwijkerbroek duikt een brochure op van P. van der Meer en W. Oostrum. In dit boekje getiteld *Wie is een Jood? De staat Israël: bedrog of vervulling van een profetie* beweren zij ondermeer dat "Joden het bloed van Christenen opdrinken om hun soort in leven te houden."

CIDI doet aangifte. P. van der Meer werd in 1981 ook al veroordeeld wegens het verzenden naar ongeveer zestig adressen, waaronder de Anne Frank Stichting, van boekjes waarin ondermeer de Holocaust wordt ontkend.

Een inwoner uit Groningen meldt dat Lucas Goeree begonnen is met de Jezus-beweging Nederland. Op de kabelkrant van de provincie Drenthe verschijnen regelmatig teksten van Goeree. Hierin valt o.m. het volgende te lezen: "Jezus zegt tot de Joden! U kunt mijn woord niet aanhoren. U hebt de duivel als Vader en wil de begeerte doen van Uw vader" en "Omdat U (de Joden) niet uit God bent, daarom hoort u mij niet".

Het echtpaar Goeree was jarenlang actief in Nederland. Eerst verspreidden zij samen het blad Evan, waarin zij o.a. schreven dat de Joden de Holocaust over zichzelf hebben afgeroepen. Na hun scheiding zetten zij hun werkzaamheden afzonderlijk voort. Regelmatig zijn zij in het verleden veroordeeld wegens hun christelijk antisemitisme.

Kardinaal Simonis spreekt in een televisieprogramma van de Evangelische Omroep over "een Joodje dat bij Jezus komt en mag kiezen tussen het eeuwige leven en duizend gulden en voor het geld kiest". In een brief aan het *Nieuw Israëlietisch Weekblad* biedt hij zijn verontschuldiging aan. Hij schrijft dat hij "op geen enkele wijze of in welke vorm dan ook bedoeld heeft denigrerend over Joden te spreken".

Ook in 1997 vindt de jaarlijkse demonstratie plaats van moslims op de laatste vrijdag van de Ramadan. Deze Jeruzalemdag werd ooit door Ayatollah Khomeiny ingesteld. Vorige jaren liepen de demonstraties vaak uit de hand omdat de politie niet adequaat genoeg optrad tegen de antisemitische/anti-Israël uitlatingen van de demonstranten. Dit jaar is er vantevoren uitvoerig overleg geweest met de politie van Den Haag. De demonstratie verloopt nu rustig. Een spandoek met de tekst 'Israël: weggagers' moet worden opgerold en iemand die "Israël moordenaar" roept krijgt een waarschuwing.

9. Media

In het regionale dagblad *De Gelderlander* verschijnt een artikel met als kop "Jodenfooi". Veel lezers zijn hierover verontwaardigd. De krant biedt in een groot artikel zijn verontschuldiging aan en zegt dat deze kop nooit geplaatst had mogen worden.

Het woord Jodenfooi wordt ook gebruikt in een schipperskrant. Ondanks een aantal ingezonden brieven distantieert de redactie zich niet.

B. BESTRIJDING

1. Projecten en wetgeving

In oktober vindt in de Tweede Kamer een debat plaats over racismebestrijding, waarbij de minister van Justitie laat blijken dat het hoog tijd is om tot actie over te gaan. Zij onderzoekt of het mogelijk is politieke partijen te verbieden. De regeringspartij D66 heeft een initiatief-wetsvoorstel gedaan met als voorstel aanhangers van extreemrechtse partijen, die zich aan geweldsdelicten schuldig maken, het passieve kiesrecht te ontnemen. Een partijverbod is voor de Tweede Wereldoorlog éénmaal toegepast, nl. in 1894 op de Sociaal-Democratische Bond. Tijdens de oorlog werd de NSB verboden. In de zeventiger jaren werd de Nederlandse Volksunie (NVU) van Joop Glimmerveen verboden, doch niet ontbonden.

De discussie over de invoering van een partijverbod werd actueel toen de Hoge Raad in oktober het bestuur van CP'86 veroordeelde wegens lidmaatschap van een criminele organisatie. Volgens de minister van Justitie neemt het geweld van extreem-rechts tegen lokale politici de laatste jaren toe. Raadsleden en wethouders krijgen steeds vaker te maken met dreigbrieven, brandstichting en fysiek en verbaal geweld.

Voor het eerst verschijnt de rapportage *Monitor racisme en extreem-rechts* van het Leids Instituut voor Sociaal Wetenschappelijk Onderzoek. De rapportage geeft een uitstekend inzicht in de ontwikkeling van extreem-rechts in Nederland, hun werkwijze, het overheidsoptreden en verbodsmogelijkheden.

In het kader van het Europees Jaar tegen Racisme is in Den Haag een proefproject gestart, dat zich ten doel stelde eind 1997 tien scholen in deze gemeente het predicaat 'School zonder racisme' te geven. Het project is een initiatief van Haagse jongeren, die in nauwe samenwerking met CIDI de organisatie ervan ter hand hebben genomen. De jongeren maken gebruik van het door CIDI en CEJI (Centre Européen Juif d'Information) in Nederland geïntroduceerde programma *World of Difference*. Deze in de VS door de Anti-Defamation League ontwikkelde training maakt mensen bewust van hun eigen vooroordelen en de gevolgen daarvan. Het is de bedoeling van deze training dat de deelnemers op hun eigen school activiteiten gaan ontwikkelen om alledaags racisme tegen te gaan.

CIDI is betrokken bij drie specifieke activiteiten gericht op de bestrijding van antisemitisme. Begin december vindt een studiedag plaats over revisionisme, georganiseerd door de Anne Frank Stichting, het Overlegorgaan Joden en Christenen in Nederland en CIDI. De dag werd geopend door minister van Justitie W. Sorgdrager. Sprekers gingen in op de verschillende verschijningsvormen van het revisionisme en debatteerden over het al dan niet opnemen in de wet van een speciaal verbod op de Holocaustontkenning.

Het blad *Antisemitism Research* (een uitgave van CIDI) verschijnt met artikelen van experts op het gebied van antisemitisme en racisme.

Samen met de loge B'nai B'rith organiseert CIDI een training van vijf avonden tegen antisemitisme.

2. Rechtszaken

De belangrijkste veroordeling is de veroordeling door de Hoge Raad van de Belgische Holocaustontkenner Siegfried Verbeke op 25 november 1997. De Hoge Raad bevestigt de uitspraak uit mei 1996 van het gerechtshof in Den Haag. Dit gerechtshof had hem toen veroordeeld tot een geldboete van f 5.000,- en zes maanden voorwaardelijk. Door deze uitspraak te bevestigen bepaalt de Hoge Raad voor het eerst een duidelijke norm: de opzettelijke ontkenning en het

bagatelliseren van de Holocaust is in Nederland verboden. De veroordeling door de Hoge Raad is de laatste in een hele procesgang, die begon in 1992 toen de Anne Frank Stichting, het Landelijk Bureau Racismebestrijding en het CIDI voor het eerst een proces tegen Verbeke aanspanden. Met deze veroordeling zet justitie een belangrijke stap bij de bestrijding van de Holocaustontkenning.

Verbeke gaat overigens in België verder. Hij heeft een internationaal tijdschrift opgericht, *Vierteljahresheft fur freie Geschichtsforschung*. Daarvan zijn twee afleveringen verschenen. Een deel ervan staat op internet.

Hieronder overige veroordelingen, waarvan de meeste met extreem-rechts te maken hebben.

Rotterdam, 13 februari - De politierechter in Rotterdam veroordeelt een fractiemedewerker van CP'86 in Rotterdam tot een gevangenisstraf van vier weken wegens mishandeling van een wethouder in de gang van het Rotterdamse stadhuis op 21 mei 1996.

Dordrecht, 7 mei - De politierechter in Dordrecht veroordeelt C. Koning, lid van de gemeenteraad Dordrecht voor de CD, tot een geldboete van f 2.000,-- en een voorwaardelijke celstraf van twee weken wegens het verspreiden van racistische propaganda. Koning had in oktober 1995 in de gemeenteraad van Dordrecht een radicale toespraak gehouden. Na afloop gaf hij een journalist een kopie. Hij maakte zich daardoor schuldig aan het verspreiden van racistische geschriften.

Utrecht, 13 juni - M. de Regt wordt door de politierechter veroordeeld tot f 700,-- boete wegens wapen- en munitiebezit. Bij een huiszoeking vond de politie een doos patroonhulzen en twee ploertendoders. De Regt was fractiemedewerker voor de CD in de Tweede Kamer. Hij zit nu op persoonlijke titel in de gemeenteraad van Utrecht.

2 juli - Vijf rechts-extremisten, onder wie Joop Glimmerveen en Constant Kusters, worden veroordeeld tot geldboetes en voorwaardelijke celstraffen voor het negeren van een demonstratieverbod in december 1996.

Arnhem, 3 juli - De rechtbank in Arnhem veroordeelt Constant Kusters tot twee maanden voorwaardelijke celstraf en f 500,-- boete wegens mishandeling. Kusters sloeg in juni 1993 in Arnhem een voorbijganger in elkaar die "vuile nazi" tegen hem had geroepen.

Assen, 14 oktober - De politierechter in Assen veroordeelt een voetbalsupporter tot f 600,-- boete waarvan f 300,-- voorwaardelijk wegens het herhaaldelijk schreeuwen van het woord "kankerjood" tijdens een voetbalwedstrijd. Volgens de politierechter vond daarmee opzettelijke belediging van Joden plaats. De Officier van Justitie heeft het voorval doorgegeven aan de KNVB (Koninklijke

Nederlandse Voetbalbond), zodat de man ook een stadionverbod opgelegd kan krijgen.

Arnhem, 30 december - Het gerechtshof in Arnhem veroordeelt Hans Janmaat, lijsttrekker en lid van de Tweede Kamer voor de extreem-rechtse partij Centrumdemocraten (CD) tot een voorwaardelijke gevangenisstraf van twee maanden en een boete van f 7.500,--. M. Freling, voormalig raadslid CP'86 Rotterdam, krijgt dezelfde straf. T. Mudde, ook oud- bestuurslid van CP'86 krijgt een maand voorwaardelijk en een boete van f 3000, -- . De straffen werden opgelegd wegens het aanzetten tot discriminatie tijdens een betoging op 24 februari 1996 in Zwolle. Zij riepen daar leuzen als "eigen volk eerst", "vol is vol" en "Nederland voor de Nederlanders".

Rotterdam, 22 januari 1998/3 februari 1998 - Het Openbaar Ministerie in Rotterdam stuurt de voorzitter van de NVU (Nederlandse Volksunie) een brief waarin hem te kennen wordt gegeven, dat hij verder vervolgd gaat worden. Dit wegens zijn uitspraken gedaan tijdens een bijeenkomst van neo-nazi's in Schiedam. Ook de voorzitter van CP'86 S. Mordaunt zal vervolgd worden wegens uitlatingen tijdens dezelfde bijeenkomst. Hij sprak toen over de "Joodse overheersing van de Nederlandse politieke partijen" en zei dat "blanke politici het blanke ras verkwanselen".

Rotterdam, maart 1998 - De politierechter veroordeelt Constant Kusters tot 60 uur dienstverlening wegens het dragen van een spandoek met daarop onder meer een hakenkruis en een adelaar tijdens een demonstratie in Rotterdam op 3 februari 1996.

Bij CIDI wordt het volgende gemeld. Een expeditiebedrijf in de buurt van Amsterdam houdt volgens een Joodse werknemer al jaren zijn promotie tegen. De man zegt slachtoffer te zijn van antisemitische beledigingen en daardoor belemmerd te worden in zijn functioneren. Uiteindelijk leidt dat tot ontbinding van zijn arbeidscontract. Hij is ingestort. De zaak is nu (1998) in handen van de Commissie Gelijke Behandeling.

C. BEOORDELING

Het aantal gemelde antisemitische incidenten is opmerkelijk meer dan vorig jaar. Opvallend is dat er veel incidenten zijn in de werksfeer. Dat is niet eerder in die mate voorgekomen.

Er is een gering aantal meldingen over revisionisme. Vermoedelijk heeft dit te maken met het strenge vervolgingsbeleid. Wellicht speelt ook de eenvoudige verspreiding van deze onsmakelijke ideeën via internet een rol.

Er zijn meer gerechtelijke veroordelingen dan andere jaren.

Een goede zaak is dat de politiek meer aandacht heeft voor de bestrijding van racisme, zie bv. het initiatief-wetsvoorstel van D66.

Het toegenomen aantal antisemitische incidenten valt in de tendens die blijkt uit een recent rapport van de Europese Commissie over racisme. Meer dan een derde van de inwoners van de EU zegt in dat onderzoek racistisch te zijn. Nederland zit met een derde van de ondervraagden dat zichzelf zeer of tamelijk racistisch noemt iets onder het Europees gemiddelde. Zestig procent van de Nederlanders vindt dat er voor meer buitenlanders in Nederland geen plaats is.